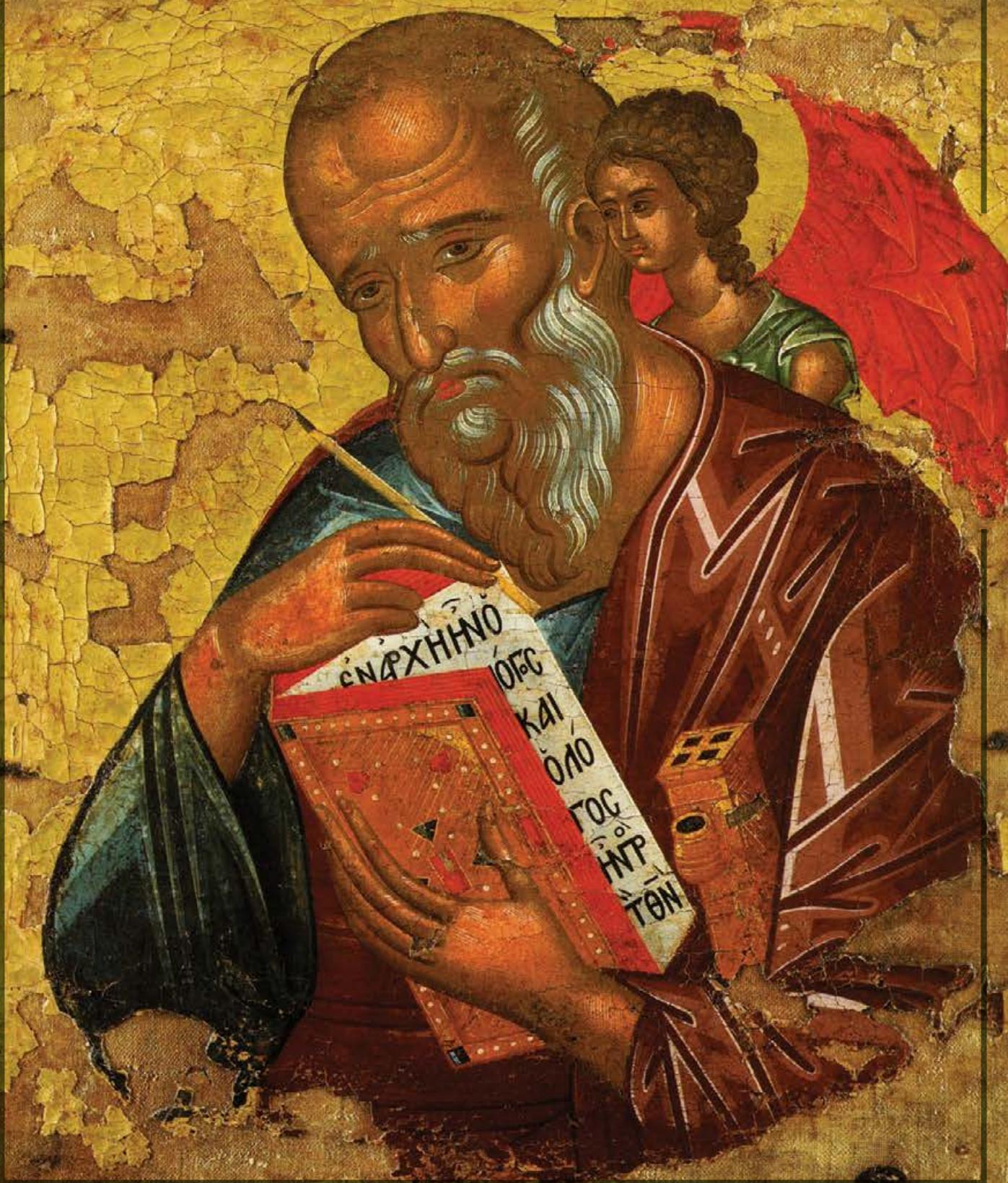

ОГЛЕДАЛО

Тетовско - гостиварска епархија

Година 2 · Број 5 · Октомври 2015

Св. Јован Богослов и Премудроста; XV в.; Света Гора - Манастир Варапеј 36 x 44.5 см.

Црква Свети Никола - Маврово

Со благослов на Неговојо високопреосвешћенсиво
Митрополитојош македонско - гостиварски г. Јосиф

Јосиф, Митрополит Јаковско - Гостиварски

Возлюбени во
Господа,

Денес е празник и на овој прекрасен манастир, историскиот сведок за православието на овие простори, празник на Лешок и Тетово, но и на многу населби и краеви во Македонија и широк христијанскиот

свет. Денес, честувувајќи го споменот на успението на Мајка на Божја - Пресвета Богородица, имаме можност уште еднаш да се почитиме на големата тајна на успението, на застивањето во Господа, што, всушност, и преиставува смртта за нас православниот христијани. Ние застиваме, за да се разбудиме во вечността, во денот што не престанува и не заога, во денот на радостта и блаженството, во денот на незадната светлина, во денот без маки и страдања, во денот кога ќе се реализираат секоја утеша и надеж, ќе се осмисли секој подвиг – во осмиот невечерен ден, како што го нарекува Црквата, односно во вечността. Припомнувајќи си за успението на Мајка на Божја, несомнено си припомнуваме и за нејзиното воскресение. Па така, не можеме да не осстанеме радосно поразени од фактот, од глабочината на промислата на Божја, од любовта со која Бог не возљуби, создавајќи не и извршувајќи то делото на нашето спасение – што овозможи да воскреснеме, што ја обесили смртта и ја обнови смислата на нашето постоење.

Денес е прилика, покрај тоа што си спомнуваме за улогата и значењето на Пресвета Богородица во животот и постоењето на човештвото, за значењето и улогата на Мајка на Божја во спасението на човечкиот род, да се присетиме и на значењето на зборот мајка и на улогата на мајка на историјата на човековото постоење.

Зборот мајка е многузначаен и свет, содржи многу и кажува многу! Мајка на раѓа нови човечки суштесите, мајка на се жртвува, мајка постојано се дава себеси за своите деца и за своето семејство. Мајка на заслужува најголемата љубов, најголемото внимание и најголемата почит.

Бог ја дарувал, уште при создавањето, жената со дарот на мајчинството – да раѓа и да биде мајка. А дарот да мајчинството, подразбира да биде востаништелка да деца. Но ако е голема секоја мајка, тогаш колку е поголема Мајка на Синој Божји - Мајка на Спасителот на светот? Колку е повзвишена Онаа преку која во светот слегол Синој Божји, која, преку богораѓањето, постапана Богородица, прва од сите родени на земјата - прва, оддесно на Бога - што се гледа и по нејзиното место на иконостасиите во православниот храмови?

Спомнувајќи си за мајката и мајчинството, неминовно е да си спомнеме и за семејството, кое било и останува основна келија, било и останува основниот и најглажен извор за општествената и црковната заедница. Денес многу повеќе се планира и зборува за сите други прашања и проблеми во животот, ошколку што се размислува за социјобитието и пофребието на семејството. Ако семејството е основна клейка и на општеството и на Црквата, тогаш крајно е да сфаќиме дека семејството без иднина не се перспективира ни за државата ни за Црквата. За тоа помладите генерации треба што посериозно да го разберат проблемот со нашалиштето, со востаништвото и воопшто со улогата и местото на семејството во општеството. За што проблемот со нашалиштето на нашиот народ, е проблем на нашата иднина како народ и држава, на нашето опстојување и постоење. И кога го знаеме ова, нема ли да се запрашаме која е и колкава е улогата на нас, на оваа наша генерација, и пред историјата, но и пред иднината? Но нема друг пат до трезвеноумието, до разумот, освен преку покајанието и поправањето. Време е да го измениме својот гревовен начин на живот, и како единки, но и како општество, и да се свртиме кон Бога, кон својот Отец небесен, кон разговорот со Него, кон соединувањето со Него. За што, како што вели словото Божјо - што е сврзано со Бога, ништо не може да го раздели, ништо на индивидуален, на посебен, ништо на заеднички план.

Мајка на Божја нека биде постојана молитвеничка за сите мајки, за сите семејства и за сиот наш народ - да се раѓаме и раскажеме во полза на штаковината и Црквата! По нејзините молитви, Господ да го благослови нашиот опстој, да го приведе нашиот народ кон покаяние, кон поправање, кон учење и правилно живеење на верата. Амин.

Воскресение Христово

Преп.Кирил
Пејчиновиќ
†
Сказание како
подобаећи заучиши
оћирока азбуки

Кад ће деше да заучи книга, оћироко требе поп да му чайши молишви на глава, пак после да му се каже азбука. Зашто без благослов, без молишва кој почнуе да работи нешто, оно не излагај харно. Сејуштии во благословении во благословении и пожнуп! Знајше, благословении родиштеље, еле свака работица без молишва не се почнуеш. Џерек семе кога ће ваѓаш на нива, џерек гумно кога ће насадиш, лозје кога ће засадиш, темељ на кука кога ће заправиш, у нова кука сефтие кога улегнеш да седиш, ће да викнеш попа да ти чайши молишву, пак после ће запалиш оген. Видиш како најмала некоја работица, ако фатиш без богомолсиве, не смееш да фатиш. Ако немаш при себе поп, а ти сам ће се прекрстиши и ће речеш: во имја Оћица и Сина и Свјетаго Духа, амин. Или ако не знаеш и штолку, а ти ће речеш: ела, Боже, помози! Кога свека мала работица мало богомолсиво сакаш, а голема работица много богомолсиво требаши. А дила учение книга да се почне без молишва, што сиот закон наш и вера наша све на писание висиш! Да не е писмо, све би се заборавило и Бог дали има, или нема не би се знаело. И гаол штогај би царувал, ка што царуеше во време идолопоклонсиво. Заради штоја вигаш дјавол кој ће да заучиш книга без богомолсиве, приоѓа му, украдуе памеш ош дешешта, да не може да учиши, да му иде назад, да заборава, да не прифаќа. А за шаквога има други молишви у великиј шребник да му се чайши. Бог милосив напудуе дјавола, му доаѓа умост, му појдуе напред. Тие молишви во оваја книга не ги писах, сали писах на прежниш молишви. Хубаво, чисто нека се чайаш, пак нема сирпах ош ништо! Зере Бог еши наш милосив! Кога ће ги чайши поп, ако е у црква да земе на себе и пејтраил и одежда, ако ли у некоја кука само пејтраил да земе и да

речеш: Благословен Бог наш, свјетиј Боже, Оћиче наш, Јако штое еши царсиво,
Господи помилуј 12, Слава и ниње, Приидиште поклонимса и псалом 43.

Богородични је празници

презвишер Александар Стојаноски

вештачка православна црква ѝ оддава особена чест и почит на Пресвета Богородица, поради фактичкој дека преку неа се случи Боговоплођивањето, Христос Бог се волеши во нејзината пречиста употреба и се роди за спасение на сиот свет. Во еднашта ипоследија Христова се соединија Божествената и човечката природа, и сепак тоа се случи за Бог преку Своето вочовечување да му ги дарува на човекот можностите и капацитетите за негово обожување. Се разбира, тоа беше по принципот како и кога беше создан човекот - со бескрајно почитување на слободата на секој човек, што би значело дека ќе се обожи, оној кој сака да се обожи, односно оној човек кој доброволно ќе го прифаши подвигничко-благодатниот живот во Црквата. Како што преку жената, односно преку Ева дојде падот во грех, така и преку новата и послушна Ева, односно преку Дева Марија дојде спасението на светот. Токму затоа Црквата, сеќавајќи се на оваа висотина, ѝ оддава почит на Богородица, па и во текот на годишниот циклус на празници, неколку пати ја празнуваме неа.

Црковната година (Индиктор) започнува на 14 септември по нов стил, односно на први септември по стар стил. Така, прв празник посветен на Пресвета Богородица во Црковната нова година е празникот Рождество на Пресвета Богородица. Дева Марија постапнува од Давидовиот царски род. Нејзините родители Јоаким и Ана, иако биле во сè праведни и набожни, сепак, според неискажливата Божја промисла биле бездечни. Пресветата Дева ја родиле во староста своја и ја воспишувале на особена побожност и чистота. За неа било претскажувано уште во старозаветниот псалми, односно за фактичкој дека Спасителот на светот треба да се роди од девојка, која ќе постапнува од Давидовиот род. Тоа се освирарило со раѓањето на Пресветата Дева, која Црквата го празнува на осми септември по стар стил, а на 21 септември по нов стил. Раѓањето на Марија, како што пее тропарот на тој ден, радост и возвесел на сеја вселена, зашто од неа ни засвети Сонцето на правдата Христос Бог. Кој ја разруши клештвата и ни даде благослов, и затоа што во тој ден, како што пее кондакот, беше описането од праведните Јоаким и Ана срамота на бездечието, а Адам и Ева ослободени од синџирите на Адот.

Втор празник во црковната година е празникот Покров на Пресвета Богородица, кој го одбележуваме на 14 октомври по стар стил или на први октомври по нов стил. Во 911 година, во времето на царот Лав Мудриот, во Богородичната црква во Влахерна било служено сеноќно бдение, на кое присуствуваат свештеникот Андреј Јуродивиот и Епифаниј, неговиот ученик. За време на бдението, во воздухот се појавила Пресветата Богородица, облечена во златна облека и со омофор во рацете, кој го распросирала над народот. Тогаш свештеникот Андреј Јуродив му рекол на Епифаниј: „Ја гледаш ли царицата Небеска како се моли за сите нас?“ Епифаниј одговорил: „Ја гледам и се ужаснувам.“ Всушност, овој настан ја покажува грижата што Пресветата Богородица ја пројавува за целиот свет и нејзината грижа и засилуваателството пред Христоса Господа!

Трети празник во црковната година е празникот посветен на воведението на Пресвета Богородица во Ерусалимскиот храм, познат кај народот и како Пречиста, кој го празнуваме на 4 декември по нов стил, или на 21 ноември по стар стил. На овој ден се сеќаваме на внесувањето на Дева Марија во Ерусалимскиот храм. Родителите на Пресветата Богородица, според преданието, бидејќи биле бездејни, се завештиле пред Бога дека ќе го дадаат своето чедо на служење во старозаветниот Ерусалимски храм. Во придружба на девици, Дева Марија свечено била внесена во храмот, а таму ја пречекал првосвещеникот Захариј, кој според промислата Божја ја зел во своите раце и ја внесол во најсветиот дел на храмот, или Свјатаја Свјатих, каде што се наоѓал наоѓал ковчегот на заветот и каде што никој не влегувал, освен првосвещеникот единствен во годината. Ова било знак дека преку неа ќе се роди Спасителот на светиот, како и почеток на крајот на старозаветната Црква и старозаветниот храм. Како што вели трапортот на овој ден: „Овој ден е ден на предвеснувањето на човечкото спасение, бидејќи Дева јасно во храмот се јавува и Христос на сите им го предвеснува.“

Следниот празник во годината е Собор на Пресвета Богородица, кој го празнуваме веднаш по Божик, на 8 јануари по нов стил, или 26 декември по стар стил. Овој ден не претставува посебен Богородичен празник, како османаштето во годината, нема посебен трапорт и богослужба, туку е продолжување на божикната радост. На овој празник ѝ оддаваме почит на Пресвета Богородица за тоа што го симорила, односно за нејзината покорност на волјата на Божја, и затоа што од неа се роди Христос, Спасителот на светиот.

На 7 април по нов стил, или 25 март по стар, Црквата

го празнува Благовештението на Пресвета Богородица, настан којшто е описан во Евангелието. На овој ден, при Пресвета Богородица бил испратен архангел Гаврил за да ѝ каже дека ќе зачне и дека ќе роди Син, а Роденето од неа ќе биде Свето и ќе се нарече Иисус, Син на Севишичиот. На прашањето на Богородица како ќе биде тоа, бидејќи никогаш немала маж, архангелот ѝ одговара дека Светиот Дух ќе слезе на неа и силата на Севишичиот ќе ја осени. Одговорот на Пресвета Богородица е полн со любов и смирение, бидејќи вели: „Нека ми биде според зборовите твои“ (Лк. 1, 27-37). Овој пазник се нарекува Благовештение, што значи радосна весна, а радосната весна се состои во што заради нас и нашето спасение се волијува вечниот Бог, како што вели еден воскресен богородичен трапорт. Исповремено со гласот на архангелот Гаврил, се волијуваше Владикаата на сите. Овој пазник речиси секогаш паѓа во текот на Велигденскиот пост.

Последниот во годината и најголемиот Богородичен пазник е Успение на Пресвета Богородица. Се празнува на 28 август по стар стил, или на 14 август по нов стил, а му претходи двонеделен подготвителен пост. Имено, по вознесението на Господа, грижата за Пресвета Богородица ја презел светиот апостол и евангелист Јован Богослов, кој живеел со неа, и се трижал за неа сè до крајот на нејзиниот живот. Пред да се упокои Богородица, архангел Гаврил ѝ се јавил, соопштувајќи ја весна за нејзиното упокојување. По оваа таа се подготвила, а апостолите дошли од сите краишта на вселената да присуствуваат на нејзиното погребение. Единствено свети апостол Тома, според неискажливатата Божја промисла, задочнил на погребението. Со голема лишија била пренесена Пресвета Богородица во Гејсиманија, каде што била погребана, а за време на нејзиното погребение се случиле бројни чудеса. Кога дошол апостол Тома, побарајќи да го однесат за да се поклони и да го целива нејзиното чесно тело. Кога влегле во гробот, телото го немало. Вечерта, кога апостолите биле собрани, Пресвета Богородица им се јавила и им казала дека нејзиното тело не останало во гробот, туку заедно со него, таа, Царицата Небеска, била пренесена во немиливото Царство небесно. Затоа и овој пазник се нарекува Успение, што значи застапување, не висинска смрт, туку блажено застапување во Господа.

Со празнувањето на сите овие пазници, Црквата ја покажува својата любов кон Пресвета Богородица. Воедно, со тоа ја изразува и својата вера дека молитвите на Пресвета Богородица имаат силата пред Господа. Затоа се обраќаме кон неа - таа да Го помоли Својот Син за нашето спасение.

Во што војшто срце е изворот на радосноста!

Архимандрит Андреј Конанос

Одјеки на свешта Литургија и превијувајќи една убава Литургија, имам предвид шивка и спокојна Литургија, смиренi псалтии, носителтнична насилјеност, убава и мирна атмосфера, умиление што е да се опуштиш, ем душата да ти се разбуди во еден, би рекле,

хипнотичко-релаксирачки дух. Душата, всушност, ти се буди и што прави? Помни, односно си припомнува за сепо што го заборавила. За тоа гледаш дека за време на свештата Литургија не можеш лесно да се присетиш на лица, да се нервираш, да искуствуши омраза, злоба, штуку се стивнува, не зашто сакаш да спиеш, штуку зашто татку ги спомнуваши сите реалности за кои ти заборував - за тоа дека Бог ти љуби, за тоа дека сепо она што го правиме овде е убаво, но минливо, како птициште преселници, се е односително и ограничено. Срцето ни е исполнето со радосност зашто татку чувствуваат висотина, но не чувствуваат единствено висотина, штуку и ние самите стануваат висотините, влегуваме во Висотината на Бога, и осстанатото не е огорчува. Кога, сепак, ќе излезеш од Литургијата, забораваш на сепо тоа, и пак започнува загриженоста, проблемите стануваат ненадминливи и незначајното повтарно го зазема место на значај-

носто, па си велиш: Але, што ќе правам сега? Должам многу пари! Лудост, хистерија, извици и паника. Зашто? За време на свештата Литургија не мислеше ли на тоа? Тогаш немаш расходи, заемот беше ли завршил? Неуреденишеш нешта беа ли уредени? Не, штуку татку го почувствува богатство на твојата душа, убавината и честа кој Бог ти ги дава. Тој ти дава тајка харизма и внатрешно достоинство, што се чувствуваш богат, дури и тогаш кога си крајно беден. Ако го разбереш сепо ова, кое го заборувам, оваа висотина, и душата ти се ослободи од амнезијата, тогаш можеш да се почувствуваш богат, бивајќи крајно беден. Да се движиш по патот, како што ми кажуваше некој, со билеј за мешtro. Имав да ошидам, но немав да се вратам. Имав пари да си купам за одење, но немав пари да си купам билеј за вракање, но одев по патот, си свиркав и се насмевнувај. Видов некој богат кој имаше многу пари, но немаше радост. Колку чини да се насмееш? Колку чини да испееш една песна и лицето да ти прими скречен израз? Колку чини да го целишаш оној кого го сакаш? Колку чини да видиш како дејешто ти се насмевнува? Колку чини на пример да изедеш една убава гозба, салата со малку сирење? И си велиш колку е убава!

Ако на тој начин ги гледаш нештата во Божјата благодај и нивната висотиност, дури тогаш тоа ќе може

да ће обогаћи, и тоа е доказ дека си ја разбрал Божјата висину. Само тајка ги примаш живоћније сокови, живоћност, божескотворна, енергија, благодаћ, само тајка душата се оживотворува од Христос. Тоа значи дека живееш во Висината. Доказ дека некој ден си почувствуваш нешто од Божјата висина, е кога ќе почувствуваш внатрешно богоћество, кое не се појтира на материјално богоћество, на надворешни нешта, но произлегува од тебе, кога ќе го чувствуваш присуство на Бога во својата соба, во која си појполно сам. Тоа е доказ дека си влегол во висината, зашто лага е да мислиш дека си сам и тоа би значело дека си ја примил повтарно амнезија за која зборувавме. Кога немаш амнезија, живееш во висината на Бога, и го чувствуваш присуство на Христос, Кој присуствува таму каде што си, во собата, во твојата душа, го допира твоето срце, твоето чело, те прогрнува - и ти го чувствуваш тоа. Кога ќе дојде тој час и ќе го почувствуваш Неговоје присуство сред целосната самоћија, кога во даден момент ќе почувствуваш дека од тебе излегува љубов, кога луѓето не те сакаат и ненадејно почувствуваш дека си сакан од Некога, тоа означува дека си влегол во висината, и заборавош ти излегол од душата, зашто си ја почувствуваш Божјата љубов, Христовоје присуство, богоћество кое Христос го дава дури и на најбдније луѓе. Тоа се големи нешта кои даваат исцеление на душата и телото. Ги кажуваме овие зборови - за исцеление на душата и телото. Амин, кога ги помазуваме луѓето со свети елеј. Свештеникот го зборува тоа, сказува креј на челото и ти го зборува тоа.

Еднаш имавме бдение, јас ги помазував луѓето, свеќите гореа во темница и го гледав само канџилошто и луѓето кои доаѓаат при мене. Свеќите ги осветлуваат чешата на шие убави души, т.е. на сите. Сите сме убави души. И, видов како на чело им блеска крстот од елеј, кој се одразуваше од свеќите. Си велев, види овој човек дојде на нокта служба да се помоли, а по тоа ќе излезе во општеското, во живоћност, но ќе има креј на чело, креј од елеј. Елејот - што е? Љубов. Елејот - помазанието, означува дека сме деца на Небесниот Цар, царски синови и ѕерки, и стануваме учесници во Божјото Царство, богоћество и господство. Си реков - ги гледаш овие што дојдоа, еден работник во банка, друг на бензиска станица, трет со машини, сите со различна работа, но упре ќе оиштади на работата и надворешно ќе бидат исти како другите, но на чело ќе имаат креј, исто како домовите на Израилци, коишто беа бележани со крвта на жртвеното јагне, за да не ги уништи ангелот. Сите сме деца Божји, но некој сакаат да бидат тајки, други не, но ти сакаш и то имаш белегот на своето чело. И што ќе рече белегот? Тоа, Боже, дека ја имам твојата висина. Во твоето срце реално суштеското сите извори на изобилието - на злато, на дијаманти и на што сакаш, суштеското целиот свет на среката во твоето срце. Јас не велам дека не треба да се уредат надворешните работи и разбирај дека безработицата, сиромаштијата, гладот, маките, се тоа предизвикува голем немир во народот и води до нервози, несигурност и паника. Но ако сакаш, можеш да го најдеш Бога и треба да сакаш, зашто во спротивен случај, што ќе правиш? Само бунтови, ќе се разболуваш, ќе умираш бавно; се тоа што ќе се разболуваш на твоето здравје. Повторно ти велам, сум видел подвигници на Света Гора коишто немаат врска со тебе, ти имаш деца, расходи, знам, имаш по потреби, но слушај што сакам да ти објаснам. Тие живеат со една глинена стомна, со малку вода, со сушени лепчиња во една вреќичка, и со тоа што ќе го најдат во својата градина и се многу среќни. Ти јадеш само сушени лепчиња? Пиеш само вода? Никогаш не си пил вино, пиво, безалхолни пијалоци, сокови. Ништо од се тоа. Внатре во тебе, сепак, можеш да го најдеш изворот на среќа, тоа сакам да ти го кажам. И ако го најдеш тој извор на среќа, по тоа, чуј го и ова за да не ги земаш нешта едносвршено, ќе направиш и твој надворешен бунт пред министерствата, судови, закони, политика, држава, но веќе ќе имаш друг нагласок, друга перспектива, друг поглед, друга психологија, друга атмосфера, ќе станаш како Христос Кој оиштол во храмот и соборил се. Тој зел бич, ги превртал тезгите, ги соборил монетите и рекол излезете оиштука. Тој се разгневил, но се разгневил молејќи се, го љубел својот

Отиец во тој час, и гневот бил плод на молитвата. Можеш ли да го направиш тоа? Да одиш на еден пройеси, но да бидеш богат во своето срце, и да пройесираш среде бедноста на овој свет, среде кризата на овој свет, но да имаш богатство во душата? Зашто, во спротивен случај, дури и да ти ги дадаш сите богатства на земјата, коишто никогаш си ги немал, ќе е залудно. Не заборавјај го тоа дека со деците во Грција не знаевме што имаме, и сите граѓеа, купуваа, вложуваа. И тие прашувам - во тие години беа ли затворени психијатриски болници? Запре ли продажбата на антидепресиви? Насилли ли целосна скрка во твоето срце тогаш кога имаше сè? Не. Кажи ми, во оние децении кога имаше сè, ти прскаше ли срцето од радост? Од мир, од блаженство? Пак се караше со жена ти, пак се нервираше, пак нешто не беше во ред. Тоа ти го велам - умот има проблем и не може да ги разбере нештата. На ова некој може да рече со пройеси: Ааа, многу убави совеши, да не се пропадам! Да станам како овци, со кои другите прават што сакаат. Ама точно тоа го зборувам цело време, ти го дадов примерот со Христос, кој иако е Божи Агнец, одеднаш Агнештот станува Лав и оди во храмот и корне сè. И свеши Василиј Велики ти кажува дека гневот не е нешто лошо, туку Божја сила, која сепак ни е дадена не да рушиме, но да ја користиме за добро. Разгневи се ако сакаш, ако сакаш корни, но како? Во Бога, во висотина.

Кога дешетето ќе се враќи од училиште и ти каже дека паднало на испит, ако тоа е последица на невнимание, мрзливост и неодговорност, тогаш можеш да удриш по масата, да му удриш шлаканица ако тоа е неопходно, и да зборуваш осирот, но почекај, на тоа треба да преходи твојата љубов, молитва, единство, просветление од Бога, и срцето длабоко во тебе да ти е мирно. Ти ќе речеш: но не е возможно да се гневиш, а да си мирен. Да, многу е возможно. Секако, тоа не се случува од првпат, но треба да се смириш кон тоа да се гневиш не затоа што сакаш да се ослободиш од напнатоста на нервиште, туку затој го сакаш доброш на другиот. Треба да те разбудам, затоа се гневам, но во мене те сакам, љубовта не е само како пици којшто пеат, ниту како жубурливи почиња, или пофрес, или тром, или град. Кој ќе ни каже кога треба да го испортуваме едношто, а кога другошто? Радувањето. Кој има расудување? Тој што Го љуби Бога и својот брат. Како Го љубиш Бога? Преку соединувањето со Него. Преку молитвата која е влегување во просвртансвото на висотина, допирање на висотина.

Јас сум за бунт, за спротивставување, за гнев, но кој бунт, кое спротивставување, кој гнев? За тој што ќе

започне со висотински преизпитувачки. Најпрво спознај: зашто почнувам да се бунам, зашто почнувам да викам, што сакам да најдам, кое богатство реално ми се допира, кои пари реално ми се допираат, која ризница ја барам? Да не би следејќи го надворешното, заборавам на внатрешното? Зашто во еден конкретен момент ќе го изгубиме надворешното, без разлика пари дсме собрале во текот на овој живот.

Не заслужуваш ли да бидеш радосен и да го најдеш големото богатство на твоето срце? За тоа ти зборувам. Разбираш дека ти одговорив дали може да се гневиме како христијани, а ти велиш: Имам големи грижи, па понекогаш се гневам на децата. Не пречи што се гневиш, недостига само твојот гнев да е по Божјо вдахновение, ако не е таков, тогаш не се гневи. Но ако почувствуваш дека Бог те вдахновува кога се молиш, тогаш прави го тоа што го сакаш. Како да разбереш што да правиш секогаш - тоа ќе ти го даде молитвата и висотина.

Кажеш нешто и нема да биде заборавено. Зашто ти му зборуваш на деите зборови, кои тоа подоцна ги заборава. Односно, тоа што си го кажал, се изгубило. Според тоа - било заборавено, зашто не било висотинијо.

Така е и во животот. Тоа кое сега ти го кажувам, ќе го заборавиш, зашто се зборови. Потребно е подготвоква, потребно е поливање, потребно е постхранување, потребно е штом угасне свеќата, веднаш да запалиш нова - поголема, да ти се стопли повторно душата. Треба да бидеме распалени, да ја примаме еден од другите западни, тоа се вежбувачки и тогаш сите се тануваме отнени, соединети, обични, висотини.

Ве молам, да не забораваме! Ти си тој склонен, но не си го разбрал тоа. Ех, понекогаш те сожалувам зашто си тој склонен, а не го знаеш тоа, си го заборавил, не си го видел. Верувај ми! Се молам Бог да ти го даде тоа чувството на скрка, кое суштесијува во тебе, зашто во тебе суштесијува радоста, суштесијува материјалот од кој Бог те создал. А материјалот од кој Бог не создал е радоста. Бог не не создал да бидеме несреќни. Затоа, живеја Христовата висотина, разбуди се од амнезијата, ојазни се, помоли се, и ќе дојде часот кога ќе се сејаш на сејло ова и ќе можеш да го кажеш, но не како предавање, зашто целиот твој живот ќе биде предавање, т.е. ќе лачиш постојана радост и скрка. Така ќе го напарвиш предавањето на твојата висотина - на Божјата висотина, од која љубето имаат огромна потреба за да се упешаат.

оглядлю

Објаснување на лишургијата во делови

презвашер Александар Стојаноски

Треши дел: Лишургија на верниште

1. Големиот вход

Трешиот дел од свештата Лишургија е наречен Лишургија на верниште. Вака се именува зашто на овој дел од Лишургијата било дозволено да присуствуваат само верниште, односно христијаниште коишто ги примиле свештето Крштение и Миропомазание и коишто не биле

одлачени од Црквата Божја.

Лишургијата на верниште започнува веднаш по повикот на такоништот огласениште да излезат од храмот, а верниште да се помолат на Господа. По ова, од сртрана на свештеникот се читаат две молитви на верниште, кои завршуваат со посебен возглас. Во нив свештеникот се моли Бог да не удостои да ги принесеме даровите, да им дарува на

верниште преуспевање во живојот, вераја и во разумот духовен, како и тоа да се удостојат да се причештат со свештиште шајни. Втората молитва на верниште завршува со возгласот: Та секогаш пазени под Твојата власнот, Тебе слава да Ти вознесуваме: на Отецот, и Синот и Свештиот Дух, сега и секогаш и во вечни векови. Амин. Веднаш по овој возглас, започнува пењето на Херувимската песна, која гласи: Ние кои херувимиште штайнствено ги изобразуваме и на Животворната Троица штрасвештата песна Ј пееме, сега секоја животна трижа да ја ославиме (овој дел се пее пред Големиот влез); За да го примиме Царот на сите, Кoj сега невидливо е пренесуван од ангелски воинствена. Алилуја, Алилуја, Алилуја. (вториот дел од оваа химна се пее по завршетокот на Големиот влез).

Со пењето на Херувимската песна започнуваат свештиенодејствијата и молитвиште кои го сочинуваат Големиот влез. Оваа песна го повикува народот на будносот, зашто во моментот кога доаѓаат, ќе се случува нешто важно, ќе се пренесат даровите за да бидат жртвувани и принесени, да постанат тело и крв Христови, коишто ние треба да ги примиме, односно преку нив да го примиме во нас Царот на сите - Христос. Да направиме излез од светот на земниште работи, за да постигнеме влез во просторот на присуштвото Христово: мудрециште излегаа од Персија, за да одат да му се поклонат на Христот, оддлечи се и ти од земниште работи и стреми се кон Иисуса, вели свешти Јован Златоуст.

Херувимската песна вообичаено се пее бавно, поради тоа што во раната Црква Прокомидијата се вршела во овој дел од Литургијата. Ова денес се задржало на архиерејска Литургија - Прокомидијата се довршува од страна на Архиерејот за време пењето на Херувимската песна. Додека се пее Херувимската песна, свештеникот штакуја чишта молитвата во која се моли Бог да го очисти од се-какава нечистотија и да го удостои да се облече во благодатта на свештенството, за да ги принесе даровите, бидејќи без помошта Божја и благодатта на Свештиот Дух, никој не е достоен да ја служи оваа служба, ишту, пак, да се допре до Царот на славата. По оваа молитва, свештеникот кади околу престолот, ги кади даровите, иконата на Господ и Богородица и народот од амвонот, по што влегува во свештиот олтар и ја кажува штипата Хрушимската песна. Откако ќе заврши, се поклонува пред свештата трпеза и ја целива заедно со крстот, се врти кон на народот и бара прошка, согласно Евангелското учение кое не учи дека ако имаме нешто пропадив брашној свој, прво треба да се измириме со него, а дури поштоа да принесеме жртва на Бога. По сепак ова, оди кај Предложението,

се поклонува и ги покадува даровите, го става Воздухот на плекиште, го зема Дискосот во левата, а Путирот во десната рака и излегува низ јужната врати, започнувајќи го влезот.

Движејќи се до средината на храмот, то спомнува народот, ктиториште, приложнициште и дариштелиште на храмот. Кога ќе дојде пред епископскиот трон, то спомнува надлежниот епархијски архиерј и целиот клир, по што застанува пред царскиите двери, завршен кон народот и вели: Сите вас и сите православни христијани, да ве спомне Господ Бог во Царството Своето, сега и секогаш и во вечни векови, по што влегува во свештиот олтар и ги поставува даровите врз отворениот антиминс, изговарајќи ги штрапарите кој зборуваат за симнувањето на Христот од крстот, за Неговото погребение и Неговиот гроб. Паралелно со изговарањето на штрапарите, ги вади малиите покровци и даровите ги покрива само со големиот покровец. Во символична смисла, Големиот влез го означува одењето Христово на Голгота, Неговото распнување на крстот, Неговото симнување од крстот и чесното погребение. Во својата конкретна смисла претставува пренесување на даровите од жртвеникот на свештата трпеза. Се пренесуваат со влез, за да се покаже дека свештеникот од името на сите ги принесува даровите. Со ова Големиот влез е завршен.

2. Подготовка за принесување на даровите

По Големиот влез доаѓа прозбената екипација, во која се молиме за прошка на греховите; за тоа Бог да ни испрати ангел чувар; за претстојниот ден да ни биде совршен, мирен и безгрешен; за безболен крај на нашиот живот; за добар одговор на страшниот Христов суд... На секоја прозба на свештеникот, народот одговара со „Подај Господи“. По ова доаѓа молитвата по поставување на даровите на престолот, во која се молиме Бог да ја прими оваа жртва како жртва за прославување на греховите и човечкиите не знаења, што благодатта Божја да се всели во нас и на предложениите дарови. И оваа молитва завршува со возглас и „Амин“ од народот. По ова свештеникот го благословува народот, велејќи „Мир на сите“, а народот одговара „И на твојот дух“. Ова е меѓусебна размена на мир меѓу претстојателот на литургиското собрание и народот. Мирот се разменува пред секое важно свештенодействие, зашто без душевен мир, невозможно е да се молиме на Бога, а уште поневозможно е да учесствуваат во принесувањето

на оваа свештена и голема жртва. По споделувањето на мирот, свештеникот повикува: Да се сакаме еден со друг и во едномислие да исповедаме. Да се сакаме еден со друг, зашто сите ние припаѓаме на едно семејство, на една заедница - Црквата, на која глава е Христос, а Христос ни заповедаше да се сакаме еден со друг, бидејќи единствено по любовта ќе нè познаат дека сме Негови ученици. Народот пее и ја исповеда света Троица: Отецот, и Синот и Светиот Дух, Троица Единосушна и Неразделна. За време пеенето, свештениците во олтарот го разменуваат целивот на мирот. Во раната Црква и народот разменувал целив, но денес тоа го прави само свештенството.

По ова доаѓа читачето на Никео-цариградскиот символ на верата. Символот на верата се чита за тоа што заедничкото исповедање на верата е услов за учеството во Евхаристијата. Во Евхаристијата не смее и не може да учествува оној што умива ереџички, спротивно на Символот на верата. Символот на верата го чита и свештеникот во олтарот, и со големиот покровец трепери врз даровите, со што симболички го најавува слегувањето на Светиот Дух за да ги освешти даровите. По читачето на Символот, свештеникот го подготвува народот, повикувајќи го да сстои добро, со страв и со внимание, бидејќи ќе се принесуваат свештите дарови. Народот одговара: Милост на мирот, жртва на пофалбата. Ова според свеќи Никола Кавасила значи дека верниот народ поизврдува дека не само што е подготвен во мир да ги принесе даровите, туку да го принесе и самиот мир како дар.

По ова свештеникот вели: Благодатната на нашиот Господ Исус Христос и любовта на Бога Отецот и заедницата со Светиот Дух да бидат со сите вие. Ова, всушност, е молитва на свештеникот за народот - Бог да му подари од она што е најбожествено и најголемо. Верните одговараат: И на твојот дух, и на тој начин возвратаат на молитвата. Свештеникот повикува: Горе да ги имаме срца, односно да ги оставиме сите трижи и помисли од овој свет и нашето срце да го издигнеме кон небесните жртвеници. Сите верни со овој повик се опоменати да остават сè и сиот свој ум и срца да ги издигнат кон Бога, па затоа и поизврдно одговараат:

Ги имаме кон Господ.

3. Канон на Евхаристија

Откако и народот и свештеникот се подготвиле за благодарење, преку исповедање на верата, на любовта, и размената на мирот, започнува благодарењето. Свештеникот возгласува: Да му благодариме на Господ, со што ги повикува сите присутни да му принесат благодарност на Бога за сите добричинија кои Бог ги направил за нас. Всушност, во овој момент доаѓаме до суштината на христијанскиот живот, постоејќи и за сè да му благодариме на Бога. За тоа овој дел од Литургијата е наречен канон на Евхаристија: зборот „Евхаристија“ потекнува од грчкиот јазик, и значи благодарење. Тоа значи дека канонот на Евхаристија е канон на благодарење, и

преиставува утврден редослед на молитви и свештено-дејствија. Народот го прифаќа овој повик на свештеникот и поизврдува, велејќи: Достојно и праведно е, да

Му се поклонуваме и да му благодариме на Единиот Бог во Три Лица. По ова свештеникот ја произнесува молитвата на благодарењето, во која благодари на Бога што нè привел од небието во бието; кога сме оишаднале, не престанал да прави сè, додека не нè вознел на небето и ни го

дарувал идното царство; и за сите знајни и незнажни добричинија направени во нашиот живот; и за оваа Литургија која благоволил да ја прими од наши раце, иако пред Него преистојуваат илјадници архангели, ангели итн. Со

крајот на молитвата, свештеникот крстовидно ја вади звездата од Светиот Дискос и возгласува: Победната песна ја пеат, восклинуваат, извикуваат и говорат, а народот пее: Свет, Свет, Свет е Господ Саваот, Кој Ги исполни небето и земјата со Својата слава. Осана во висините, благословен е Оној, Кој доаѓа во Името Господово. Ова е Трисветашата песна што ја пеат ангелите чинови, а која ја слушна и пренесе пророкот Исаја при видението на Бога. Ова е и наше поизседување на факотот дека на свештата Литургија присуствуваат мноштво ангели, кои Го слават Единиот Бог во Три Лица, Кој иако Господ на небесните воинија, сепак, заради нас се волеше и дојде во светот.

По ова, свештеникот ја чита молитвата на анамнезата (секавачето), во која исповеда дека и ние заедно со ангелите чинови зборуваме дека нашиот Бог Троица е Свет и Пресвет, и дека е велелепна Неговата Слава; Тој тојку

то возлуби свеќото и Својот Еднороден Син Го даде, што секој што повери во Него, да има живот вечен; во ноктта во која Самиот Себе се предаваше, то зеде лебот во Своите пречисти и непорочни раце, то благослови и освешти, па им даде на Своите свешти апостоли и ученици... По читањето на овој дел од молитвата, свештеникот возгласно ги говори зборовите исказани на Тајната вечера и покажува кон свештиот Дискос и Путир: Примите, јадете, ова е Моешто тело, кое се прекршува за вас за прослушување на гревовите и Пијте од неа сите, ова е Мојата крв на Новиот завет, која се прекршува за вас и за мнозина, за прослушување на гревовите. На ова народот вели: Амин. Секавајќи се на ова и на сè османато што заради нас стапало, свештеникот со вкрстени раце ги зема Путирот и Дискосот, ги подига и спушта крстовидно, велејќи: Тво од Твоите, Тебе Ти ги принесуваме, за Сите и за Се. Односно немајќи ништо свое, повторно земајќи ги Твоите дарови, нив Ти ги принесуваме и Ти благодариме за сите и за се. По овој возглас, народот пее: Тебе ќе пееме, Тебе Ти благодариме, Тебе Те благословуваме Господи, и Ти се молиме, Боже наш. Свештеникот ги благословува даровите и се моли: И испрати Го Свештиот Дух на нас и на овие предложени дарови: и направи го овој леб чесно тело на Твојот Христос, а што е во оваа чаша, чесна крв на Твојот Христос. Амин. Ги преѓвори со Твојот Свешт Дух. Амин, Амин, Амин. По оваа молитва, лебот и виноот се преѓвориле во високински тело и крв Христови. Иако за сејилаша човечки ги задржуваат особеноштите на вино и леб, сепак се високинско тело и крв Христови. По тоа свештеникот ги спомнува свештиштите кои ги празнуваме во денот, свештиот Јован Пређача, апостолите и сите свешти, и тоа дека оваа жртва се принесува во нивни спомен, а особено во спомен на Пресветата Богородица и секогаш Дева Марија. Народот ја пее химната на Пресвета Богородица „Доследно е“, а свештеникот ја благословува нафората, по што возгласно го спомнува надлежниот епархијски архиерей во чија епархија се богослужи Литургијата, за Бог да му подари долг, чесен, мирен живот и правилно управување со Божјото Слово на Високината. Народот вели: И сите и се. Свештеникот продолжува да си спомнува за оние кои пашуваат, боледуваат, сираадаат, за оние кои се секаваат на сиромасите итн. Во суштина, како што вели свешти Симеон Солунски, овде свештеникот се моли даровите да го покажат своето дејство. Во што, пак, се сости нивното дејство? Заедничкото дејство и за живите и за покојните е во тоа Бог и на едините и на другите да им ја испрати Својата благодаат како подарок за даровите што ги примил. На крајот свештеникот

возгласно го завршува канонот на Евхаристија: Та сите заедно, со една уста и едно срце, да Го славиме и воспеваме Твоето пречесно и великолепно име: на Отецот, и Синот и Свештиот Дух, и сега и секогаш и во вечни векови. На ова, народот вели: Амин.

Продолжува...

За сликањето на чесниот крст

Протојереј Жарко Мицковски

што во раната Христова Црква, во најмалиите христијански заедници, верните Христови следбеници чувствуваат огромна почит кон чесната жртва на нашиот Спасител, Господ Иисус Христос. Тој бил распнат на крст,

како последна крвна жртва принесена за спасение на целото човештво. Богочовекот Христос, на крсното дрво го распна гревот од којшто духовно сърада целото човештво, и со Својата чесна

крв ја изми нечистотите на паднатата човечка природа. Оштаму, крсниот знак симбол највпечатлив и најпрепознатлив знак за христијанската верска пропадност. Крсниот симбол знак за непоколеблива надеж на христијаните во Бога и, воедно, најсилното оружје на христијаните во борбата со силите на нечестивиот.

Постои ли сведоштво од свеќите апостоли за тоа како изгледал крсниот на кој бил распнат Христос?

Свеќите апостоли, во иту една своја напишана творба не ни сведочат за тоа како изгледал крсниот на кој бил

распнат нашиот Спасител, Господ Иисус Христос. Сите четворица апостоли – евангелисти, најверодостојно и со силно изразени емоции ни ги опишуваат сите детали поврзани со настапот при распнувањето на Христос, но никаде не ни сведочат како точно изгледал крсниот на кој бил распнат Христос.

Христово распетие, преиставено во символички знаци во ранохристијански тајакомби

Бидејќи од самиот почеток христијанството било жестоко гонето, прво од Евреите, а веднаш потоа и од римскиите власти, христијаните не смееле да си дозволат да насликаат реален опис на крсниот на кој бил распнат Христос, за истиот да го почитуваат. Тие најчесто се служеле со идеи и мотиви, со кои можеле да насликаат одредена символична преистава, која силно ќе асоцира на Христовата спасителна мисија, на Неговиот карактер и на Неговата крсна смрт, поизполнојасна за упатението во верата. На таков начин тие ги изразувале своите чувства и почитта кон крсниот на кој бил распнат Христос. Така, христијаните во тие времиња Го преиставувале

Христос и Неговиот чесен крст со сликање на шрозаб клин, на кој бил набоден делфин. Исто така, христијаните сликале и котва, под која цртале јагнешин.

Појасни и попрецизни преистави на Христовиот крст
Попрецизна преистава на Христовиот крст била онаа која на латински јазик се нарекува *erix dekussata* (врстен). Таа преистава на крстот се состои од две прави линии, прекрстени во форма на грчката буква „x“. Ова е ш.н. Андреев крст, на кој, според Предание, бил распнат свети апостол Андреј. Подоцна овие две прекрстени прави линии биле вертикално пресечени со една права, на чиј горен дел, од левата страна, се додавал полукружен лак, со цел да се добијаш иницијали на името Христос. Овој крст, вака преиставен, се нарекувал Константинов монограм. Подоцна, истошто овој монограм бил малку видоизменет, и кон него оддесно и одлево биле додадени буквиште алфа и омега. На крајот, била достигната преиставата на едноиставен рамнокрак крст.

Познат бил исто така и крсниот знак наречен *crux comissa ili pantibulata*, кој се состоел од една вертикалка, на чиј врв се наоѓа хоризонтала еднакво поделена со вертикалата. На тој начин овој крст наликувал на буквата т. Постоел, исто така, и рамнокракиот крст, наречен *crux immissa ili capitata*, кој бил наречен уште и грчки крст. Постоел и ш.н. латински крст, кој за нијанса се разликувал од грчкиот, бидејќи вертикалата во долниот дел била подолга. Се смета дека на таков крст бил распнат Синот Божји, Богочовекот Господ Исус Христос.

Постоел и ш.н. патријаршки крст. Тој бил карактеристичен по тоа што на горниот дел на вертикалата се стапала и една попречна линија, која ја преиставувала шаблата со написот кој го поставил Понтиј Пилат. На долната, пак, вертикала се сликала попречна линија, која со десниот крак се издигала нагоре, а со левиот крак се спуштала надолу. Некогаш на долната попречна права се сликал и шрозаб клин. На овој начин се добивала преистава на распетието Христово во кое Христос префрпувал крајни болки, бидејќи Неговите нозе се поширале шокму на шрозабиот клин. Овој клин на латински јазик бил нарекуван *sedile* и подоцна бил описан како *sternum*. На негово место почнало да се слика покраинка хоризонтална линија, со цел да се нагласи местото каде што се поширале Христовите нозе, но за тоа немаме никаква реална историска поддршка.

Мораме да нагласиме дека во првиште векови, шокму поради почишта што ја имале кон чесниот Христов крст, римскиште многубожечки интелектуалци, не разбирајќи

го височинскошто значење на Христовиот крст како, ги обвинувале христијаните дека почишувачи на средсировото што се користело за казнување со смрт на најголемите престапници во римското царство. Сведоштва за ова имаме кај ранохристијанскиот апологет Тертулијан и Минуциј Феликс.

Почишувачето на крстот во времето на свештиот цар Константин Велики и потоа

Во времето на првиот римски владетел-христијанин, свештиот цар Константин Велики, почишувачето на Христовиот крст добива сосема друга димензија. По победоносната битка на царот Константин со Максенциј, крсниот знак, онаков каков што го видел царот на небото непосредно пред битката, бил глорифициран како победоносен симбол во целото римско општество. Свештиот цар Константин го насликал крстот на државното знаме, на окlopите, шлемовите и штитовите на римскиите војници. Крстот бил свечено носен и пред римскиите легии. Освен со ликот на императорот, со крсниот знак биле украсувани и римскиите монети. Свештиот цар Константин и неговата мајка, свештата царица Елена, го пронашле во Ерусалим чесниот крст на кој бил распнат Христос и најдостојно го испочишувале. Таквиот однос на свештиот цар Константин Велики кон крстот, бил однос и на другите римски поданици. Крсниот знак бил почишуван симбол во римското општество. Крстот бил почишуван на покривите од семејните куќи. Тој бил посакуван симбол и во римскиите домови и изобразуван врз почишувани предмети. Во VI и VII век, христијаните околу својот врат носеле крст изработен од дрво или некој благороден метал. Нечеснивиот римски владетел Јулијан, оштадникот од верата, навраќајќи се на многубожечкото римско министро, се обидел да го спречи почишувачето на крстот во Рим, но во тоа не успеал. Подоцна, неговите наследници, римскиите владетели Валентиниј I и Грациј, повторно ја воспоставиле употребата на крстот онака како што ја вовел свештиот цар Константин. За огромното почишуваче на свештиот крст во неговото време, свешти Јован Златоуст во една своја беседа вели: „Крстот се наоѓа на секаде - во кукиште, на плоштадите, во пустиниите, на патиштата, на бреговите и рибичињата, на бродовите и осмровите, на постелиите, оружјето, во брачните одаи, на златниите и сребрениите садови и на сидовите. Ние не се срамиме од крстот, штуку напротив, тој ни е драг и мил на секаде, дури и онаму каде што може да биде само насликан.“

Свештена тајна крштение

Прошоереј Жарко Мицковски

Свештена тајна, преку која секој човек може да стане член на Црквата Божја и учесник во освештањето свештеници, свештата тајна Миропомазание, Причесе, Покаяние, Елеосвештување, Брак и свештата тајна Свештеничество, како и да се ползва со благодатните Божји дарови преку свештите молитвословија, и на тој начин да прими и да добие полза од благодатното дејство на даровите на Свештиот Дух, е свештата тајна Крштение. Пример дека прво треба да прислушаме кон свештата тајна Крштение и свештата тајна Миропомазание, а по тоа, ошако ќе го добиеме дарот на Свештиот Дух и благодатните предиспозиции да се освештуваме и да се усвршуваат во верата, со цел да станеме идни членови на царството Божјо, ни дал нашиот Спасител, Господ Иисус Христос, крштевајќи се во реката Јордан од свешти Јован Крстител. Тогаш над Него, во вид на гулаб видливо слегол Свештиот Дух со своите благодатни лачи (види: Мт. 3, 13 – 17). Свештиот апостол и евангелист Марко, пишувачки во своето Евангелие за Христовиот живот и мисионерскаата дејност, ни сведичи дека Господ Иисус Христос рекол: „Кој ќе поверија и се хрсти, ќе биде спасен; а кој не поверија, ќе биде осуден“ (Марко 16, 16). Во книгата „Дела на свештите апостоли“, свештиот апостол и евангелист Лука ни сведочи за првото обраќање на свештите апостол Пејтар на Педесетница, кога тој на насобраниот народ му вели: „Покажте се и секој од вас да се хрсти во името на Иисуса Христос за прославување на гревовите; и ќе примиште дар од Свештиот Дух“ (Дела 2, 38). Со цел да се акцентира големото значење на свештата тајна Крштение и да се да го долови големата полза од него за душата на новокрстениот, свештите апостоли крштевањето го нарекуваат: „просветување“ (Евр. 6, 4), „осветување и оправдување“ (1. Кор. 6, 11), „очистување од греховите“ (Дела 22, 16) итн. Сите овие дополнителни зборови, со кои се дообјаснува крштевањето, ни говорат дека човекот како постомок на паднатието во грех прародители Адам и Ева, е носител и на нивната падната природа, на вината за прародителскиот грех, а доколку е возрасен и за своите лични грехови, и е под власт на нечестивиот и царството на темнината. Но преку свештиот Крштение, тој се помирува со Бога, добива ослободување од наследниот прародителски грех и своите

лични грехови, доколку станува збор за возрасен. На тој начин, преку трикратното постапување од суштата на свештеникот во името на Отецот, и Синот и Свештиот Дух во освештена вода, човекот добива духовно и телесно изминање и блескава чистота, риза украсена со благодатните Божји дарови. Таа риза треба и да биде сочувана чиста, благодаритните дарови на Свештиот Дух да бидат умножени со Божјата помош, а човекот постапува да се осветува. Свештиот апостол и евангелист Јован, во своето Евангелие ни сведочи за еден таен разговор помеѓу Христос и ученикот еврејски фарисеј Никодим. Во тој разговор, Христос Бог, потенцирајќи го крштевањето како единствена врата која води во Божјото царство, му вели на Никодим: „Вистина, вистина ти велам: ако некој не се роди од вода и Дух, не може да влезе во царството Божјо“ (Јован 3, 5).

Православието се прифаќа со искрена вера, чиста любов и слободен избор на кандидатот за крштевање.

Убавината и возвишеноста на свештото Православие се согледуваат во секој негов поединечен сегмент. Архитектонската идејност и величествениот изглед на православните храмови, убавината на свештите богослужбенија, воодушевувачката содржина на црковната поезија и средбата со живиот лик на Божиите свешти угодници, како и радостта што се чувствува со секоја запалена свека - сејто тоа допира длабоко во душата на човекот, побудувајќи кај секој верник најдлабоки чувства. Во тоа блажено чувство, тој Му се предава на Бога со ошворено срце преполно со любов, па оштама доаѓа и изразената постреба да се помине уште некое време во благодатното амбиент на Божиот храм. Таа убавина и слобода, човекот ја чувствува и на самиот почеток, кога интензивно размислува да стане православен христијанин и да се хрсти. Прислушат кон свештото Крштение, секогаш треба да биде резултат на кулминација на любовта кон Бог - Свешта Троица. Оштама доаѓа и преизразливоста на Црквата, која настојува прво да го испиша кандидатот за крштевање, да ги ошакрие неговите мошти да прислушат кон Православието, пред да ја започне постапката за негово запознавање со тајните на верата и пред конечно да го приброят кон Христовоото свешто снаќадо и да го направи свој член. Во минатото за тоа цел постапела и постапна кандидатизација (поучување во верата) на кандидатите за

крштевање од сјрана на епископије и свештенициште. Таа кашихизација добивала на интензитет во четвртина недела од почетокот на Великиот пост. Така, оние кои ќе се најдат за досијони, биле крштевани на бденето на Велика сабоша, со цел да сстанати учесници во светата тајна Причести и во радостта на воскресението Христово на Велигден. Но, мораме да нагласиме, во периодот на младата Христова Црква, на крштевањето не му преизходело некое пролонгирано време за кашихизација, бидејќи првиот членови на Црквата кон неа пристапувале со особена духовна радосност (види: Дела 8, 26 – 39). Место каде што се врши светата тајна Крштение Како местото каде што ќе се изврши крштевањето, се избирало тоа каде што ќе има доволно прошечна и чиста вода, заради широкото постопување на кандидатите за крштевање во неа. Подоцна за таа намена се правеле и посебни крстилници, со специјални базени кои имале исклучително сакрално значење и уметничка вредност. За крштевање се користела и внатрешната припрата на храмот, па и самата внатрешност на храмот, наречена лага.

Кога е дозволено да се крштева?

Како време за да се изврши светото Крштение, во минатото се избирале деновите на големите Господови празници, и тоа: Воскресение Христово, Рождество Христово, Богојавление, Духовден итн. Во подоцнежно време, пак, посебно од VIII век па наваму, кога во Црквата крштевањето се извршува претежно врз бебиња, со цел да не сстанат некрштени, а со тоа да бидат подложени на ризик и да биде подведен под знак прашање нивното спасение, Црквата овозможила крштевањето да се извршува во секое време: и наутро, и напладне, и навечер, и во посни и во мрсни, и на празници, и во делници, со еден збор секогаш. Но кај возрасните кандидати за крштевање, како услов за нивно примање во крилото на Црквата, се бара нивната чиста и искрена вера и любов кон Бог - Света Троица, воедно и цврстотина во одлука да се стапе православен христијанин. Кога станува збор за крштевање на деца, бидејќи тие самиште се мали да ја исповедаат верата во Бога и любовта кон Црквата, во нивно име тоа го прави нивниот восприемник на крштевањето, односно нивниот кум.

Должноста на кумош и криштиериумош штој тареда да го исполнува

Кумош преиставува духовен родишел на деитешто кое се крштева. Негова задача не е само да биде сведок на оној кој се крштева, туку новокрстениот треба од него да биде поучуван во чистота православна вера и во благочестивото православно живеење. Па оштаму, како императив се наметнуваат и карактерниот особини кои треба да ги поседува оној кој е кандидат да биде кум на нечие крштевање. Кумош треба да е искрен верник во Бога, самош да е крстен и да е активен во светојапанскиот живот на Црквата. Кумош треба да е на добар глас во месецот каде што живее и работи, да се одликува со чист морал и благочестиво христијанско живеење, на што треба да го поучува и своето кумашинче. Па дури и да се случи родиештие да го запоставаат своешто чедо во духовниот живот, кумош на тоа треба навремено и соодветно да реагира.

Чинош на светота штајна Крштение

Чинош на крштевањето се извршува на тој начин што кумош го држи бебенцето на својата лева рака и застанува пред свештеникот, свршен кон истиот. На тој начин кумош го бара Бога и неговошто свето царство. Свештеникот дунува трипани во лицето на бебето, бидејќи и Бог кога го создал првиот човек, му дуннал во лицето дух животен (види: 1. Мој. 2, 7). Поштоа свештеникот го благословува со крсниот знак бебето на челото заради просветување на умот, а на градиште заради чистота на срцето. Поштоа ја става својата десна рака врз главата на бебето, на тој начин поизсветувајќи дека над ова дејче сега се наоѓа печатот на чесниот крст и дека сега е под Христовата влас. По првата молитва се праваш триште заколнувања заради изгонување на нечистиот демон, под чија власт се наоѓаат оние кои не се крстени. Заради тој свој став, Црквата редовно го извршува егзорцизмот врз секој кандидат за крштевање. Поштоа свештеникот дунува во устајата, челото и градиште на дејчето и при тоа трипани го благословува и вели: „Изгони од него (неа) се-аков лош и нечист дух, кој е скриен и се втнездил во него-вото (нејзиното) срце“. Кумош поштоа се врши кон запад, и трипани се одрекува од саштанајта, погазувајќи ја символично неговата глава и плукајќи во неговошто лице. Доколку се крштева возрасен, тој тоа го прави со кренати раце, покажувајќи на тој начин, дека веќе нема ништо заедничко со нечестивиот. Поштоа кумош се завршува кон

исток и држејќи го бебенцето на десна рака, изјавува дека се соединува со Христот и дека верува во Него, како во Цар и Бог. Поштоа, оштако ќе ја исповеда својата вера, чиштајќи го Никео – цариградскиот символ на вера, повторно изјавува дека се соединува со Христот и дека се поклонува на Оштешот, и Синош и Светиот Дух, Троица единосушна и неразделна. Сепак ова кумош го прави пред свештеникот, кој е облечен во епитрахил и кој се стои пред него. Свештеникот, оштако ќе ги облече нараквициите и фелонот, кои обично се со светили бои заради радоста при ваквиот свети чин, го покадува купелот од сите чештири срфани, кумош и кандидатот за крштевање и присутниите верници, и то започнува чинот на крштевањето, возгласувајќи: „Благословено е царството на Оштешот, и Синош и Светиот Дух“. Поштоа ја осветува водата, во која ќе се изврши крштевањето, и со тоа ја иззема иската од секојдневната нејзина намена. Така осветената вода може да се искористи само сега и само за овој свети чин. Посебно е важно, при осветувањето на водата гласно да бидат изговорени сите прозби на екшенијата, а посебно од седмата до деветнаесетта прозба, кога свештеникот се моли: „За да се освети оваа вода со силата, дејствието и слегувањето на Светиот Дух...; За да ѝ се испрати благодатта на избавувањето и благословот со кој е благословен Јордан...; За да дојде на оваа вода очистителното дејство на предвечната Троица...; За да се просветиме со светлината на разумот и благочестието, преку слегувањето на Светиот Дух...; За да се покаже оваа вода изгонителна на секакво зло, од видливи и невидливи непријатели...; За да биде досилен оној (онаа) што се крштева во неа за вечно царство...; За овој (оваа) што сега приота кон светото крштение и за негово (нејзино) спасение...; За да се покажа син (ќерка) на светлината и наследник (наследничка) на вечниот блага...; За да биде соединет (соединета) и учесник (учесничка) во смртта и воскресението на Христот нашиот Бог...; За да ги запази чисти и непорочни облеките на крштението и залогот на Духот, во сирамниот ден на Христот – нашиот Бог...; За да му (и) биде оваа вода бања на повторно раѓање, за прошка на греховите и облека на нечилене...“ итн. Поштоа свештеникот чиши соодветни молитви, со кои не му дозволува на мрачниот демон да влезе во водата при крштевањето, нагласувајќи на тој начин дека Црквата води исклучителна духовна грижа за новокрстениот. Во оваа прилика свештеникот осветува и маслинов елеј и посочува дека Бог, испраќајќи му на Ној по потопот гулаб со маслиново гранче во клунот, му ја објавил својата милост и склучил договор за мир со човештвото. Со тој елеј прави трипани крст во освете-

најаша вода, велејќи: „Благословен е Бог, Кој го просветува и осветува секој човек што доаѓа во светиот“. Пред самиот чин на крштевањето, то помачкува и бебенцето, односно канџидатот за крштевање со осветениот елеј. Го помазува крстовидно со елејот на челото, просејќи тоа да му донесе духовна радост, па на градите и рамената, бидејќи елејот е лек кој дава исцеление на душата и телото, па кај ушиите, за да ја слуша и да биде послушен на учението на верата, па на рацете, бидејќи Бог не создаде со особено внимание со Своите сопствени раце, и на крајот и на нозете, за одење по стапките од Божјите заповеди. Потоа, ошакако ќе го соблечат голо, свештеникот го зема бебето во своите раце, држејќи го внимателно под мишките, го врти кон исток, па ошакако ќе го крене фронтално кон храмот (иконостасот), вели гласно: „Се крштева Божјото чедо“ - што го кумото го кажува гласно името на бебето, а тоа име го повторува и свештеникот; „во името на Отецот“ и го поштува бебето во купелот, и кога ќе го извади од купелот вели амин, а исто така и кумот вели амин; „и Синот“, па вторпат го поштува бебето во купелот и кога ќе го извади повторно се вели амин; „и Светиот Дух“ и по трети пат го поштува бебето во купелиот и кога ќе го извади од него вели амин. На крајот свештеникот додава: „сега и секогаш и во вечни векови, амин“, потенцирајќи го на тој начин вечниот и неизбришлив карактер на оваа свешта тајна. Доколку купелот е плишок и нема можност бебето целосно да биде поштитено во водата, свештеникот треба при секое поштување на бебето во водата, да налее со десната рака вода и врз главата на бебето. Потоа свештеникот му го предава бебето на кумот, кој

стои од десната страна, држејќи во рацете специјална плаштина во кое го прифаќа бебето.

Трикратното поштување на бебето во водата има своја символика во тридневниот престој на Христовоот тело во запечатениот гроб. На тој начин новокрстениот се сопогребува и совоскреснува заедно со Христос, во името на Отецот, и Синот и Светиот Дух. Со ова Црквата послушно ја исполнува Христовата заповед, која Той им ја даде на своите ученици по светиото и славно воскресение, кога им заповеда: „Одете и научете ги сите народи, крштевјќи ги во името на Отецот, и Синот и Светиот Дух (Мк. 28, 19). Веднаш по извршувањето на свештата тајна Крштение, новокрстениот ќе ја прими и свештата тајна Миропомазание. Доколку крштевањето е извршено пред, или на самата свешта Литургија, новокрстениот ќе ја прими и свештата тајна Причеси, и ќе се соедини со телото и крвта Христови.

Доколку се навратиме на Христовите зборови, кога им заповеда на апостолите да крштеваат, Он им нагласува уште една дополнителна обврска, кога вели: „Иучејќи ги да пазат сè што сум ви заповедал“. Таа обврска доаѓа оштатувајќи крштевањето за новокрстениот преиставува ново духовно раѓање и почеток на нов духовен живот (види: Јован 3, 5), и тој во иднина, раководен од Црквата, треба да живее благочестив живот во согласност со пораките и учението Христови, кои се запишани во светиот Евангелие и Преданието на Црквата.

При крштевањето, на новокрстениот Бог му испраќа ангел чувар, совешник и патеводител, кој ќе го чува и заштитува од секое зло.

Абортус - убиство на неродени деца

- ГРЕВ ПРОТИВ БОГА, ЧОВЕКОТ И ПРИРОДАТА

„Сè ми е позволено, но не е сè полезно;
Сè ми е позволено, но не е сè за поука.” (1. Кор. 10, 23)

Највозвишиенот облик на љубов, досегаен за се-
каква пофалба, почит и восхит, е љубовта на мајкаата кон
своето чедо. Оваа љубов, со сеја своја комплексност, дла-
бочина и нежност, е несомнено најубавата работата која
може да се случи во животот на една жена.

Осигурувањето на репродуктивната функција, како
составен дел од нашето општесите живеење, впрочем
е и една од главните цели на бишисувањето на секое чо-
вечко суштество. Токму заради тоа, прашањето за пред-
времено прекинување на животот на неродено дете е
едно од најконфлективните и најчестите прашања, кои сил-
но го брануваат општесите мислење.

Мултидимензионалноста и комплексноста на аборту-
сот како појава, предизвикуваат за него да се води сери-
озна расправа, која се одвива континуирано многу години
наназад и сè уште е со несмален интереситет. Аборту-

сот е исковремено социјален, здравствен, религиозен и
етички феномен. Во последниот век, свештото јавно
мислење се занимава со прашањето за абортусот многу
повеќе отколку кога било порано. При тоа се отвораат
низа прашања за (не)оправданоста на ваквиот чин и
последиците кои ги предизвикува по здравјето, психич-
киот развој на индивидуата и отештествено живеење,
воопшто.

Основната цел на сите дебати кои се поврзани
со оваа тема е да се даде одговор на прашањето: дали
абортусот е убиство или само отстранување на ембри-
он?! Следствено на тоа, се поставува прашањето дали
може ембрионот да ужива стапус на суштество кое има
неприосновено право на живот, кој не смее да се прекину-
ва, па согласно тоа абортусот да се смета за убиство?!
Абортусот, иако познат на човекот уште од најстари-
те времиња, сè уште е еден од главните проблеми со
кои се соочуваат православната и современата биоети-
ка. Ова од причина што согласно духовните начела и
принципи, Бог е Той што го создава животот, во целост
го промислува и се грижи за насоките во кои ќе се
одвива. Ако неродено дете се смета за живо суштество
(а тоа медицината неспорно го има докажано), во тој
случај Библијата преку Божјата заповед „Не убивај“
најстрого го осудува абортусот. Уште од најраните
времиња, Црквата го смета намерното прекинување на
бремеността за тешко злосторство, со кое најфлагрантно
се кршат основните Божји заповеди. Според догмите на
Црквата, абортусот отсекогаш се сметал за подеднакво
тежок грех како и убиството. Во основата на таквото
размислување и проценка лежи убедувањето дека зачуву-
вањето на човечкото биение е подарок од Господ, поради
што секој напад врз животот на човекот, од моментот
на неговото зачувување, па и подоцна, се смета за злодело.
Ваквото став на Црквата за непроценливата вредност
на човечкото живо од самиот негов зачеток, е во целос-
на спротивност со правоот на жената на слободен избор
и координирање на своите постапки. Генерален став е
дека Православната црква во иницијатива еден случај не го одо-
брува абортусот, но сепак, повикува на покаяние и молитви,
кои цел да се наминат траумите и другите последици
што би биле составен дел во животот на оние што
ќе се определат да не го родат своето дете.
Абортусот (лат. *Abruptio gravitatis*) преиставува на-

мерен прекин на бременосија како несакана состојба и, преку војла на трудницијата - осирранување на ембрионот или фетусот од мајката.

Абортусот може да биде двоен: спонтан или намерен. Спонтаниот абортус настапува поради некоја компликација во текот на бременосија и се одвива независно од волјата на мајката. Меѓутоа, кога говориме за абортусот направен свесно, со намера, при што вештачки се прекинува бременосија (лат. *abortion artificialis*), истиот се извршува пред 28 недела од бременосија, под услови должноста на плодот да биде помала од 35 сантиметри, а тежината помала од 1000 грама.

Абортусот - чедоубисивото, или уште наречено „бела чума“, е еден од најстрашните друштвени и морални проблеми со кој се соочува нашата нација денес. Се прашуваме: зошто е тоа така? Зошто сè почесто се случуваат аборти? Кои се аргументите на мајките - чедоморки? Која е отдавноста за таќвиот спрашен грев и дали тие знаат дека тоа е голем и спрашен грев?

Како причини за намерниот абортус сè почесто се наведуваат: правоот на жената за своја приватност и контрола на она што се случува во нејзиното тело; правоот на родители да го „планираат своето семејство“; мислењето дека во првиот месец на бременосија ембрионот не е човечка личност; материјалните причини и многу друго. Но да се запрашаме сега: дали сите тие аргументи се причините, или во прашање се самољубието, саможивоста, желбата за угоден живоот и подобри животни стандарди или можеби збунетоста и спровоцот од времето во кое живеат сите учесници во чедоубисивото? Но што и да е - неодминлив е заклучокот дека овој грев е последица на неверувањето и маловерието, на спрастота.

Воопшто, сите „аргументи“ за абортусот „можат“ да бидат отдавани единствено за лутешто за кои Бог не постига и за кои човекот е само тело, а не бесмртна душа. Што бараат тие од животот - освен уживање во храна и пијалоци и во осстанатието задоволствува на телото, како што кажува свети апостол Павле: „Ако нема воскресение на мртвите, тогаш: „Да јадеме и да пиеме, зашто и онака наскоро ќе умреме!“ (1. Кор. 15, 32). Таквите луѓе едноставно немаат ни чувство на должност, ништо совеси, ништо пак љубов кон Бога и ближниште.

Нема поголема и повозишена љубов што некој може да ја искаже спрема своите пријатели, од онаа да то даде својот живот за нив (сп. Јов. 15, 13). Тие едноставно имаат чувство на љубов само кон себе, што, всушност, не е љубов, туку едноставно е себелубие.

Црквата Христова уште од првиот денови на своето постоење го сметала абортусот за убийство, затоа што според учењето на Црквата: „Плодот, човековото битие, индивидуум - е човечка личност со сите елементи на човек уште од своето зачнување“. Со ваквото учење, Црквата поштојно го поистоветува и современиот научен резултат од областа на антропологијата, биохемијата и биологијата, кој доведува до заклучок дека абортусот е убийство, бидејќи со тоа се прекинува животот кој постои во поштојна смисла. Но, за жал, и покрај ваквото укажување на современата наука и постоејаниот апелот на Црквата, како единствен носител на вистината кој ја проповедал Господ Иисус Христос, многу мајки, шатковци и лекари мислат дека абортусот е прифаќлив и нормален и дека не се работи за убийство. Причина за тоа, како што веќе е наведено, е правоот на жената на своја приватност, односно нејзина „слобода“. Какви ли заблуди и какво ли слепило! Очигледно е дека демонологијата, која сè повеќе се рекламира во целиот свет, го помрачила умот дури и на жената. Мајчинството е дар даден од Бога. Таа со своето „право“ и „слобода“, на кои денес се повикува, остварува насилие и над својот и над дейскиот живот, кои се Божји, а не нејзини. Таквата „слобода“ на жената е лажна и пред сè таа би се нарекла неслобода, бидејќи се состои од самолубиво задоволување на спрастота и робување на гревовниот живот. Правото на слобода, која секој човек ја има како Божји дар, е можността да се бега од сејќе она што е заробеништво на гревот и иштото секогаш да се препознава. Не правеше грев, тоа е поштојното право на слобода. Гревот е ропството, а добродетелието - добриот дела се единствена слобода. Освен тоа, слободата која човекот ја добил од Бога и која е единствената особина што го прави личност, битие поголемо од сè живо на земјата, неминовно ја вклучува и одговорноста. Слободата без одговорност била недостојна за човекот, а одговорноста без слобода - недостојна за Бога. Тоа значи дека вистински слободен е оној човек кој управува со доброото, што Бог му го дарувал, а нечовек е оној кој сејќе она што Бог му го подари, го насочува против себе. За тоа, сите оние мажи и жени кои живеат во брак само заради телесни задоволства и избегнуваат пород било со абортус, било со контрацептивни средства, со што го претвораат бракот од свештиња во блудилиште, осудени се според зборовите на свештиот апостол Павле: „Се сметаа за мудри, но испаднаа глупави; затоа Бог ги препушти да ги води похотите на нивните срца, да се опогануваат, еден со друг да си ги обесчесуваат телата“ (Рим. 1, 22-24).

Што се однесува до жената - нејзината слобода да расположи, да одлучува за своето тело, всушност не е загрозена со забраната за абортус. Слободата на своето битие таа најдобро би ја остварила со чувањето на дарот на мајчинството, со заштитата на детскиот живот. Така таа би го оправдала определување што од Бога ѝ е дадено на жената - да раѓа. Единствено преку тоа жената би чекорела евангелскиот пат на спасението: „Женише, ако останаш верни, ако ја зачувааш любовта, ако бидаш свешти и скромни, ќе бидаш спасени преку раѓање деца“ (1. Тим. 2, 15).

Често, за жал, слушаме за нелогични оправдувања од типото: ако абортусот се изврши во првиот трет месец од зачнувањето, не се убива човечката личност, бидејќи ембрионот тогаш нема душа и исцешата ја добива подоцна! Можеме со право да се запрашаме кога плодот ја добива душата и кој е тој „магичен момент“ во развивањето на ембрионот, кој од телесна „течност - каша“ постапува човечко битие? Постојат и такви што тврдат дека ембрионот добива душа во самиот момент на раѓањето! Ваквиот ставови ги негира и современата наука, а и Православната Христова црква учи дека ембрионот (плодот) има душа уште од моментот на зачнувањето. Затоа и неговиот абортус е чедоубисство! Светиот Василиј Велики вели дека душата на плодот постои од самиот момент на зачнувањето, а не од моментот на раѓањето. Во едно Синодско послание, ерусалимскиот патријарх Софрониј, зборувајќи за втоплојувањето на Бога Логосот, вели: „Тело и душата настапуваат со самото зачнување поради ипостасното соединување со Логосот.“ Во евангелието според Лука, Елисавета, роднината на Пресвета Богородица, принесува славословие на плодот од неколку дена, велејќи: „Благословен е плодот од твојата утроба!“ (Лк. 1, 42) и ја нарекува Марија - мајка на мојот Господ“ (Лк. 1, 43).

Мнозина родители како причина за абортус го наведуваат недостатокот на материјални средстава за одгледување на деца. Ваквиот аргумент е „прифаќлив“ единствено за оние родители кои не веруваат во Бога. Колку ли само наши луѓе, особено по градовите, повеќе сакаат животни -кучиња, ошколку деца. Тоа е краен неморал - поради својот комодитет, да се избегнуваат обрскиите кон семејството, државата и општеството со раѓањето, чувањето, одгледувањето и воспитувањето на деца.

И светите оци и учители на нашата Црква се занимавале со проблемот на чедоубиството. Така, свети Василиј Велики, во своите списи вели: „Онаа која намерно го уништува (плодот), пошпаѓа под обвинение за убисство“ (2. канон); „Оние кои даваат тревки за абортус, убијци се

како и оние кои примаат чедоморни оцркови“ (8. канон). За големото значење на овој проблем сведочи и фактиот дека и на Вселенскиите собори се донесувале одлуки за чедоубиството: „Жената која прибавува напитоци за да ги искористи за абортус и оние кои го употребуваат тој оцрков за убивање на плодот подлежат на законот и се казнуваат за убисство“ (VI вселенски собор, 91. правило); „Жениште кои се во блудништво, па го убиваат зачнаташто во утробата своја или се занимаваат со правење на лекови што можат да го уништат, наредуваме таквите да издржат 10 години на каење“ (21. канон на помесниот Анкирски собор, одржан во 315 г.).

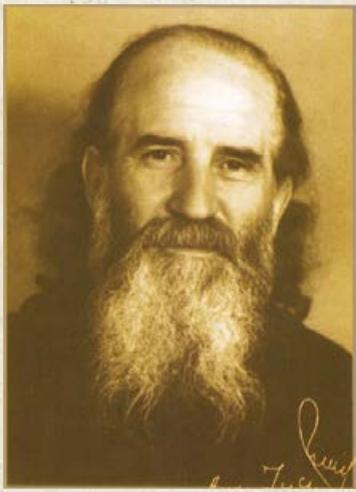
Во почетокот, христијаните биле одлучувани - исклучувани од Црквата и им се забранувало причештување до крајот на животот. Подоцна, поради сè поголема човечка слабост, Црквата пропишуvalа одреден број на години на каење, кога чедоубијците не смееле да се причештат. Затоа сите оние мајки - чедоморки, тайковци, лекари - дејствуваат, и сите оние кои заговараат и наведуваат на чедоубисство, требало искрено да се покајат и исповедаат за тоа свое недело.

Православната црква во иништуен случај не може да даде благослов за извршување на абортус. Црквата, единствено во случај кога плодот сам се умирил во утробата на мајката поради непредвидени околности, дозволува абортус, или т.н. чистење. Во случај кога продолжувањето на бремеността непосредно го загрозува животот на мајката, особено кога таа веќе има деца, во пастирската практика се препорачува изразување на сникходливост (ш. е. попустливост, икономија). Жената која во такви околности ја прекинува бремеността, не бива одлучувана од евхаристиското заедничарење со Црквата, но тоа е уловеносод исполнувањето на нејзиното лично молитвено покажно правило. Тоа правило го определува свештеникот кој ја исповеда. Иако е подоброто и посовршено според евангелската заповед на любовта, доколку има сили, мајката да го ризикува својот живот за своето чедо. Нам ни останува да одлучиме дали ќе одиме по патот на спасението преку исполнување на Божјата заповед - луѓето да се плодат и множат на земјата, или поштипнати од гаволот ќе се предадеме на самоуништување и на овој и на оној свет.

Подготвил и обработил од инженерот:
протопрезвитер Ненад Ѓорѓески

Свети Јустин Келиски

презвишер Александар Стојаноски

Во секое време се раѓаат свештеници и монаси, високи и симпатични, кои имаат вештачка способност да вдвојат и да поделат најтешките задачи. Еден таков, во времето на социјалистичкиот атеизам, во некогашната Југославија, бил преподобниот Јустин Келиски, кој неодамна беше приброен во диптихот на свештите, иако неговата свештосостава беше опиштапозната помеѓу народот.

Свети Јустин е роден во

Врање, на 7 април 1894, од татко Спиридон и мајка Ана. Во нивното семејство имало седум генерации свештеници. Неговоото семејство имало поштекло од Тешово, но подоцна се преселиле во Врање. Имел еден брат и една сестра. Се запишал како ученик во деветокласната Белградска богословија, каде што се истакнувал со особени интелектуални и духовни дарови. Покажувал особен интерес кон философијата и книжевноста, со што уште од младоста, па и преку целиот свој живот наликувал на големите оцени на Црквата, истраен во подвигот и верата и познавач на философијата. Уште шогаш во него тлеел копнежот за монаштво, но дефинитивната одлука да стане монах ја донел по трагичната смрт на неговиот брат, кој паднал од воз.

Неговиот српски монаштво, Бог го исполнил. По завршувањето на Богословијата во 1914 година, бил мобилизиран во Првата светска војна заедно со своите соученици и професори, во болницата во Ниш. Во 1915 година доаѓа до повлекување на српската војска преку Косово, па поштоа преку Албанија сè до Скопје и Крф. Кога пристигнале во Скопје, по тешкотии и тежок пат во кој едвај го спасиле животот, Благоја го замолил Белградскиот митрополит Димитриј, кој бил со нив, да го замонаши. Иако митрополитот го одлагал монашењето поради молбата на Јустиновите родители, сепак, по инсистирањето на младиот богослов, дал благослов и младиот Благоја го примил монашкиот постриг од рацете на архимандрит Венјамин во очи на празникот на свети Василиј Велики, на 14 јануари 1916 година, при што го добил монашкото име Јустин.

На Православието сладост и сок од нектар,
Оче преподобен, си излив во срцата на верниште
како богатство, со својот живот и учење си се
показал, жива книга на Духот,
Јустине Богомудри, моли го Христоса Бога
Логосот, да ти ологоси, оние кои ќе почиствуваат!

Тропар на свети Јустин Келиски, глас 8-ми

Непосредно по овој настан, Белградскиот митрополит Димитриј издејствуval талентираниите млади богослови да заминат на студии во Русија. Свети Јустин, заедно со неколку свои ученици, тргнал кон Петроград со брод, но најнапред дошле до Англија, каде што ги пречекал шогашниот јеромонах Николај Велимировиќ, којшто ги убедувал да осстанат во Англија, зашто Русија веќе била зафатена од бунтот на борбениот народ. Но свети Јустин, сепак, заминал во Русија, и осстанал на Петроградската академија сè до јуни 1916 година, од каде што, поради немириите, е принуден да се враќи во Англија. Се запишува на Оксфорд, каде што како военреден студент успешно ги завршува осмесемесечните студии по теологија. Сепак, осстанува без диплома бидејќи не му бил прифатен докторскиот труд на тема „Философијата и религијата по Ф. М. Достоевски“. Неговиот труд не е прифатен затоа што во него свети Јустин осврнува критикува западниот антиропотенцијализам и рационализам, спротивставувајќи го православното гледиште, кое Христоса Богочовекот го поставува за мерило на сè.

Во 1919 година се враќа во Југославија, од каде што со благослов на патријархот Димитриј заминува на Атинскиот универзитет во Грција, каде што осстанува две години и успешно ги полага сите испити. Изработил докторат, на нова тема: „Учењето на свети Макариј Египетски за тајната на човечката личност и тајната на неговото познание“. За време на некои од неговите доаѓања во Србија е ракопложен за јеротакон, па додека бил на докторски студии во Грција, активно богослужел и

како јероѓакон по храмовиће на Агинската Архиепископија.

Во 1921 започнал да работи како професор во Богословијата во Сремски Карловац, а докторскиот труд го одбранил во 1926 година во Атина. Во Богословијата предавал Свето писмо на Новиот завет, Патрологија и Догматика. Кога предавал Егзегеза на Новиот завет, секогаш со плач се молел Господ да го просвешти да ги разбере и правилно да ги предава високите на Евангелието. Во 1922 година, на празникот Оштакување на главата на свети Јован Крстител е ракопложен за свештеник (јеромонах). Од моментот кога станал јеромонах, тој со огнена ревност и любов богослужел, постанувајќи високи пасионир на човечкиот дух, и сепак ова неуморно го работел до крајот на својот живот на земјата.

Поради својата смелост во сведочењето на Христовата висотина, што не им одговарало на некои клирици во Црквата, една година бил преместен од Богословијата во Карловци во Богословијата во Призрен, по што повторно се враќа во Карловци, од каде што по крајко време, пошто во декември 1930 година, ќе замине во мисија во Чешка со Библиолскиот епископ Јосиф, за да помогне во подобра организација на црковниот живот. Тука особено се покажал како високи мисионер, поради што му бил даден чин професор. Исто така, му било понудено да стане епископ, но од крајно смирение, одлучно го одбива тоа. Се враќа во родната земја, каде што го објавува првиот том од својата докторска работа, во 1932 повторно, стапува професор во Библиолската богословија. Во 1935 година е повикан да стане професор на Богословскиот факултет во Белград, на која должност

останува сè до мај 1947 година, кога доаѓа во манастирот Келије кај Ваљево.

Како високи исповедник на Богочовекот Христос, свети Јустин Келиски имал многу непријатели, внатре во Црквата, но и од тогашната атеистичка државана власт. Токму поради силниот принос на властта, но и поради желбата за молитвен духовен и аскетски живот, тој доаѓа во манастирот Келије. Во овој манастир постигнато бил следен од полицијата, честопати биле распрашувани и луѓето кои во голем број доаѓале во манастирот кај ава Јустин. Може да се каже дека 32 години од својот живот, односно сè до својата смрт живеел во еден вид изолација и заточеништво во манастирот. Честопати тој и монахиниите биле изнесувани пред полицијата на распий. Во една прилика, додека служел света Литургија, полицијата дошла со оружје да го приведе на испрашување, а светиот Јустин одговорил со следниот зборови: „Јас служам Литургија, и никаде не одам додека не ја завршам, а вие слободно пукайте“. Во манастирот, тој секојдневно служел света Литургија, а по литургијата седнувал и целиот ден пишувал. Од него е останан богат богословски книжевен опус: книги по докторска, што се сметаат за светите Евангелија итн. Се упокоил по светата Литургија на Благовештение, во 1979 година, откако неколку дена пред тоа се разболел од срцева болест. Пред две години беа откупани неговите свети мошти, кои беа најдени во златно жолта боја и благомирисни.

**Свети и преподобен оче Јустине,
моли Го Бога за нас!**

Среќата да имаш семејство

Се разбира, секој, сшапувајќи во брак, се надева дека ќе живее со својата половина долго и среќно, како што се раскажува во приказни. Но зошто честопати, без некој конфликт со сијрашки пороци, алкохолизам или наркоманија, без измени и неверсите, љубовниот брод се распаѓа?

Може ли да се предвиди ошпорано кој брак ќе биде чесен, а кој не? Кои се неопходни услови и доволни услови за создавање на среќно семејство?

Пред секоја венчавка во нашиот храм, јас правам разговор со младоженци. Морам да признаам дека во почетокот е шешко да се препознае кој брак ќе е среќен и долг, а кој нема да продолжи ни половина година. Тоа зависи од мнозинство причини. Понекогаш може веднаш да се каже, според тоа колку нерешени прашања имаат луѓето пред да сшапаат во брак, дека во текот на следниот шест месеци двајцата (младоженци) наизменично ќе доаѓаат да се оплакуваат еден од друг и да велат дека очекувањата не им се оствариле.

Сите свои психолошки, духовни и материјални проблеми, а штука спаѓаат и проблемите во заемниот односи со својот иден сопруг, на пример ако тие вознемируваат тој што тој пушки - ако тие поситојат ошпочетокот, подобро е да се разрешат пред венчавката. Зашто кога луѓето живеат како семејство, има голема можност проблемите да се напуштуваат, а не да се решаваат. За уредувањето на односите, најмногу одговара тој. н. период на лештање во облаци. Кога ѝ се додворува на својата жена, мажот се однесува аристократски - носи подароци. Исто и неговата дама се трижи да се однесува ласкателски и да не го покажува своето незадоволство. Луѓето се смируваат повеќе да се радуваат еден на друг, и да си помагаат при спорните прашања. Ако уште во тоа време изникнат непомирливи спорови, се пројави различноста на карактерот со која не сакаат да се борат - тоа е сериозен период да размислат дали е во ред да сшапуваат во брак. Да си мислиш дека по свадбата или по венчавката се ќе се измени на волшен начин, е илузија. Ако се изменат, тоа посокор ќе е кон лошо, зашто по известно време од склучувањето на бракот, на луѓето веќе им здосадува да се кријат и го покажуваат висинското лице еден пред друг.

Уште многу пред свадбата, човек треба да се штуди да јрпи, да се смирува, да содејствува. Убаво е оние кои се подготвуваат за брак да поминат под венец, да разберат дека единствена цел за сшапувањето во брак е љубовта кон својата идна половина, желбата постигнато

да сите заедно. Ако секоја средба на младоженецот и невестата завршува со кавга, тогаш можеме да преишпоставиме што ќе стапе кога ќе се гледаат лице во лице 24 часа во текот на денонокието.

Како правило, премногу психолошки и други проблеми никнуваат при заемниот односи кај луѓето кои решаваат да сшапаат во брак во поодмната возраст. За нив тоа ни оддалеку не е првиот љубовен опит. За тоа е подобро семејниот живот да го устројуваме на време, до триесетата година. Во тоа време човек е поеластичен и полесно му е да се избави од егоистичните навики.

Општо земено, кога луѓето се подготвени да си помогаат еден на друг, во секоја возраст имаат шанса да создадат среќно семејство. Во тоа смисла, нема никакво предопределување за среќа или несреќа, семејството е творештво, и тоа заемно. Господ на сите дава еднакви услови - некои ќе ги испорачаат, некои не. Се случува да се запознаат двојка, во која и тој и таа се воспитани во комплетни семејства, и двајцата го сочувале девството до бракот, и изгледа ќе имаат шанса да создадат здраво семејство, но гледаш дека по една година се разбегале, бидејќи често луѓето не умеат да го ценат тоа што им се дава без особен труд.

Многу важно прашање кое младите луѓе треба да се поштудат да го решат пред свадбата е прашањето за верата. Ако таа е црковен човек, а тој не е, тогаш е неопходно во почетокот да се поштуди да го доведе до Бога, а по тоа да се венчаат.

Веси^{ти} и настани од епархија

170 години од блаженото упокојување на игуменот
Кирил Пејчиновик.

Традиционална Велигденска средба со градоначалничка шашка на Тетово, г-ѓа Теуша Арифи.

Освештување на темели за џрпезарија во Врушок,
Гостиварско.

Слава на Лешочкиот манастир

Преполовение во Мала Речица, Тетовско.

Освештување на темелиште на новата црква „Свети Климент Охридски“ - с. Пожаране Гостивар.

Слава на Соборниот храм
„Свети Кирил и Методиј“ во Тетово.

ПЕДЕСЕТНИЦА

- Господарев -

Осветен новиот крст за храмот
„Света Екатерина“ - с. Стениче, Тетовско.

Архиерејска литургија во манастирот
„Свети Наум Охридски“ на Попова Шапка.

Во посета на црквиште и манастириште во
Мавровскиот регион.

Свештиште рамноапостолни Константин и Елена,
с. Врачница, Тетовско.

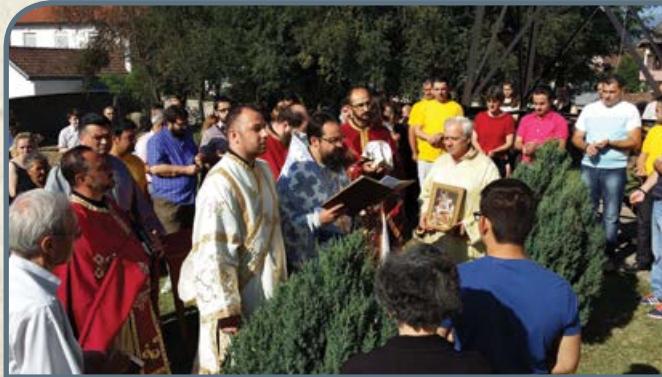
Средба со г. Џельо Џека,
директор на ЈКП Тетово.

Мисионерство во Тетовско-господарска епархија.

Освештена храмот „Свети Георгиј Победоносец“,
с. Шемшево, Тешовско.

Освештување на новата камбана за манастирската црква „Св.Георгиј Победоносец“ - с. Туденце, Тешовско.

15-годишнина од освештувањето на параклисот „Света Петка и Света Недела“ во с. Рогачево.

Средба со рускиот амбасадор, г. Олег и Ректорот на Скопскиот универзитет „Св.Кирил и Методиј“, проф. д-р Велимир Стојковски во Лешочкиот манастир.

Средба со градоначалникот на Гостивар,
г. Невзашај Бејша.

Мало освештување на параклисот „Света Петка“,
с. Бродец, Мавровско.

ПРЕОБРАЖЕНИЕ ГОСПОДОВО
-Гостивар-

Освештување на ѕемели за фабрика за масло во
с. Бrvеница, Тешовско.

www.tge.mk

Главен и одговорен уредник: Мишаройолијаш Шејновско-господарски г. Јосиф

Редакција: свештеник Александар Стојаноски, професор Жарко Мицкоски

Графички дизајн и ликовно обликување: Ангел Мицевски и Марија Мицевска

Фотографии за весници и настани: Синиша Георгиев

Лекција: свештеник Бобан Мишевски

Соработници: професор Ненад Ѓорѓески

Храм Пресврта Богородица - Темшво

Издавањето на овој број на Огледало го помогна Господин Драган Филипоски од Гостивар, му благодариме и му посакуваме секое добро, нему и на неговој благочесниво семејство.

ISBN 978-608-65646-1-2